

SÖRMLÄNDSLÅTEN

NR 2

1970

VISNUMMER

UR INNEHÅLLET:

Sörmländska ballader

Visor från förr

Vi sålde våra hemman ...

Årdalapolskan

Stämman på Nyköpingshus

VISNUMMER!

VISOR

Ett försök till temanummer presenteras härmed.

Visan är sorgligt försummad inom spelmanskretsar. Folkets musik har till övervägande del varit vokal och våra tiders ursäkt att "jag har ingen sångröst" fanns inte förr. Alla sjöng, gammal som ung, med skrovliga eller sköna röster.

Förutom sin funktion som förströelse användes visan till andra ändamål: Hur kokar man ägg utan klocka? Jo, man sjunger en visa eller psalm med rätt längd, så får man äggen rätt kokta!

I detta nummer av SÖRMLANDSLÅTEN presenteras några visor från Sörmland. Det är red:s förhoppning att de ska sjungas vid många tillfällen. En del är kanske inte helt "rumsrena", men det upptecknade materialet är inte det.

SÖRMLANDSLÅTEN befinner sig fortfarande i vissa födslovårdor. Denna gång prövar vi med att använda mindre stil på en del sidor. På detta sätt kan vi få in dubbelt så mycket på en sida. Är resultatet svårläst, så hör av Dig!

Nästa nummer av SÖRMLANDSLÅTEN kommer som tema att ha upptecknings- och arkivarbete. Artiklar till tidningen (givetvis även sådana utanför temat) mottas tacksamt av redaktionen. De bör vara klara till början av november (det tar tid att göra en tidning som hantverk).

Leta rätt på Din penna och skriv!

Sparreholm!

Malmabygdens Spelmanslag och Hyltinge Hembygdsförening inbjuder åter till träff i Sparreholms Hembygdsgränd den 5 september.

Program:

15.30 Samling

16.00 Vi spelar och dansar för varandra och för publiken

19.00 Mat för dem som vill äta.

Därefter spel och dans kvällen lång.

För att få äta dig mätt (till en blygsam kostnad) måste du vara anmäld. Anmäl dig senast den 30/8 till Bror (tel 0157-20489), till Ingvar (tel 0157-21342) eller till Sören (tel 0157-20920).

KOM TILL EN LIKA TREVLIG TRAFF SOM 1969.

INNEHÅLL

Inledning	1
Stämman på Nyköpingshus	2
Årdalapolskan	4
Sörmländska ballader	5
Ragnar Schelén in memoriam	7
Ragnar Scheléns memoarer	7
SU-nytt	10
Richard Larsson in memoriam	11
5 låtar efter Richard Larsson	12
Insändare	17
Vi sålde våra hemman...	19
Hört på skiva	20
En dans på fotsulan	21
Visor från förr	22

Sörmlandslåten distribueras till medlemmarna i Södermanlands Spelmansförbund och Sörmländska Ungdomsringen. Utomstående kan göra en prenumeration på spelmansförbundets cirkulär (inklusive SÖRMLANDSLÅTEN) för ett år genom att sätta in kr 8:-- på postgiro 12 24 74, adress: Södermanlands Spelmansförbund, c/o Bo Classon, Södertälje. Skriv "Cirkulärprenumeration" på talongen.

Upplaga 900 ex

Utkommer 3 gånger per år.

Redaktör: Arne Blomberg, Holmfastvägen 8, 151 36 Södertälje

Eskilstuna!

GLÖM EJ STÄMMAN I PARKEN, ESKILSTUNA, DEN 23 AUGUSTI.

Samling kl 13.00. Spelmännen

Glöm ej Eskilstunastämman den 23/8 1970.

13.00 Samling. Spelmännen på teatern, dansarna på Folkan (i Parken förstås)

14.00 Scenframträdande i dryga två timmar.

Lördan innan, den 22/8, är det samkväm i Skjulstastugan enligt tidigare kallelse.

VÄL MÖTT.

Stämman på Nyköpingshus

I strålande sommarväder hölls den stora stämman på Nyköpingshus den 7 juni.

Den lyckade stämman var höjdpunkten på vårens arbete. Det är verkligen stimulerande att göra en stämma, när så många hjälps åt. Vi tackar Nyköpingshus, som öppnade sina portar för oss, Nyköpings stad och Medborgarskolan, som hjälpte oss med finansieringen, Juculatores Upsalienses, som gav anrättningen den rätta melodiska kryddan, Torekällbergets museum, som lånade ut en mängd instrument till utställningen, Hasse Wimmergren och Ulf Ekendahl, som gjorde en professionell inspelning som det kanske blir ett radioprogram av till hösten, Per och Lillemor från Stockholm, som hjälpte till med planläggningen, samt många, många andra utanför våra organisationer, som på olika sätt hjälpte till.

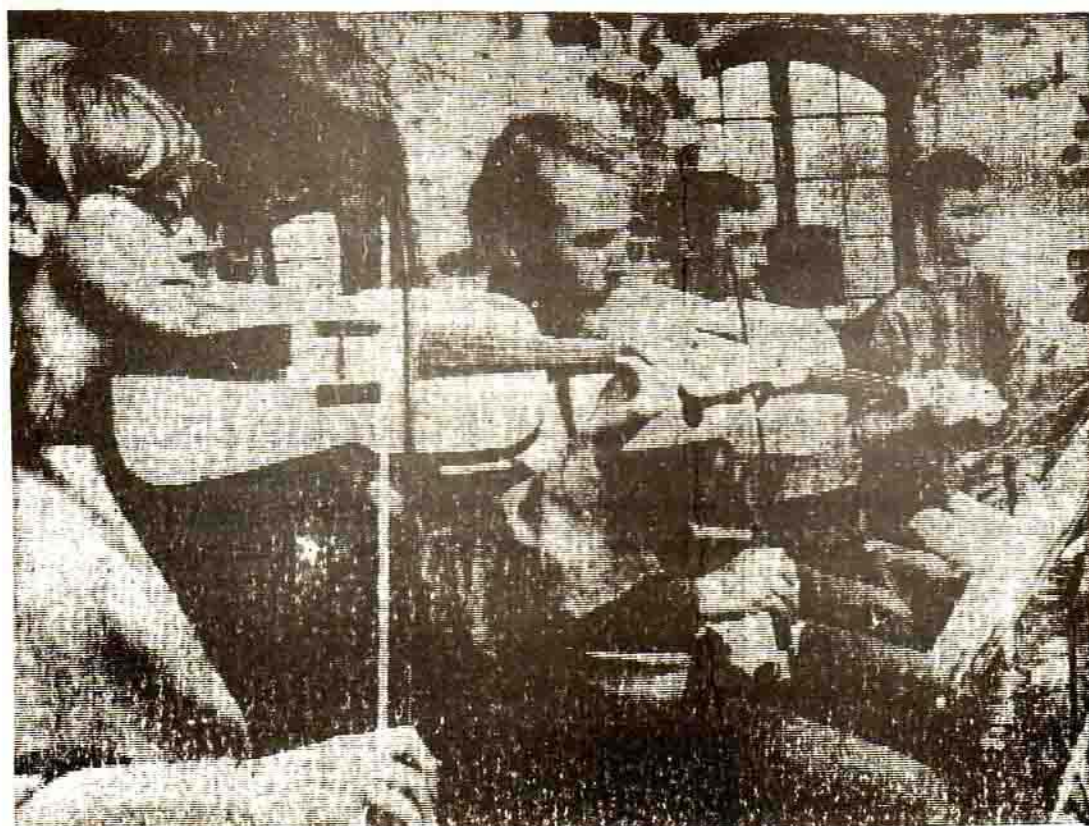
Men mest tackar vi alla medlemmar, som slöt upp och medverkade, gjorde program, övade, övade, övade, sydde kläder, kånkade på stolar och bord, skrev brev och cirkulär och (som vi hoppas) hade kul!

Hasse Wimmergren med sin kamrat Ulf Ekendahl från musikhögskolan gjorde som sagt en utomordentlig inspelning av hela stämman. Kopior av den kan Du köpa om Du vänder Dig till Hasse, Sune eller Arne. Kostnaden är ca 30 kronor för ett 7"-band.

Själva vill vi givetvis inte recensera stämman, men vi klipper gärna nedanstående rader ur Folket (8.6.1970).

Redaktören för Hembygden, Rune Holmberg, var också på plats för att se vad sörmlänningarna kan. Läs alltså Hembygden så får Du se vad han skriver!

Arne Blomberg

Lisbet Källaus och Georga Thunners spelar fiddla.

Fantastisk uppvisning vid Nyköpingshus av sörmländska spelmän och folkdansare

Festisalen hade Södermanlands spelmansförbund och Sörmländska ungdomsringen i samarbete med Medborgarskolan och Nyköpingshus kallat sin uppvisning i Nyköpingshus på söndagseftermiddagen. Och vilken uppvisning:

Man började nere i Gästabudssalen med musik från medeltiden som framfördes på tidsenliga musikinstrument av Juculatores Upsaliensis från institutionen för musikforskning i Uppsala. Dansare från Nyköping o Oxelösund dansade Branle, farandole och allemande, ringdanser, med enkla steg, man bar tidstrogna dräkter och förde sig mycket höviskt. Det var verkligen vackert. Under medeltiden var dansen av underordnad betydelse och det var texten som var viktig. Man sjöng växelsånger och alla föll in i omkvädet. Ofta hade man också en försångare, dansen var mest till för att markera takten.

I Drottningkällaren höll dansare från Järna till och man dansade polskor till en grupp spelmän på fiol. Polska var mycket populär under 1700-1800-talen och var huvuddans på bröllop. Den äldsta formen "slängpolskan" gav man en uppvis-

ning på. Under 1500-talet dansade man i England en typ som kallades "country dance" i Sverige blev det kontradans och kom till oss genom Frankrike på 1700 talet. I långa vida klänningar dansade damerna med eleganta herrar i Drabantsalen sirligt och elegant som formen krävde. Annat blev det när man visade allmogens form av kontradans, då smälldes man med klackarna och tempot steg betydligt, det var verkligendans glädje och väldigt roligt att titta på.

Där fick karlarna verkligen visa vad de gick för, när det gällde dans, ett parti utgjordes av vad man vanligen kallar kosackdans. Lite lugnare gick det till en trappa upp i Kungssalen där spelmannslagen tillsammans under Gustaf Wetter spelade hambo, vals, schottis med mera. Han spelade med bravur, trots att de inte var "oppspelade" som Gustaf Wetter uttryckte det.

Blå framfördes Lästringe storpolska och Gotlands kadriilj. Wappersta-Lasse lät de samlade höra hur dragspel kan låta, när det är som allra bäst. Till och med Sten Broman skulle ha fallit i djup beundran för

Wappersta-Lasses skicklighet. Bland annat fick man höra Gamla Vingåkersvalsen eller Kväsarevalsen som den är mer känd som. Wetter visade att han inte kom långt efter när det gäller dragspel efter Wappersta-Lasse, men sen spelade alla spelmän Rapp-Kalles vals och det är grejer det som Gustaf Wetter själv uttryckte saken.

Slutligen var det stämman på Torggården varvid man gjorde en sammanfattning av uppvisningarna inomhus samt framförde lite annat också bl a spelade Lennart Tysk spilopipa och horn, han spelade ett par fina vallåtar på de ovanliga instrumenten. Borggården badade i solsken och med Österåkers brudmarsch avslutades stämman och Festisalen.

Ett program som arrangörerna har all anledning att vara stolta över. Sällan får man uppleva så mycket vacker musik på ett sådant fint sätt som man gjorde i Nyköpingshus under söndagseftermiddagen!

De bekanta dalaspelmännen Knis Karl och Anders Sparf hade per bil färdats den långa vägen från Tyskland genom Danmark och kom sent på kvällen till Gränna. Hungriga var dom som vargar och trötta, då dom efter många om och men av husmor blev insläppta till restaurangen på Stads-hotellet.

Husmor plockade samman av vad som fanns tillgängligt i matväg, men hela tiden muttrade hon nervöst om hur fläckig bordduken var och bad gång på gång om ursäkt därför. Då detta upprepades under måltiden, yttrade Sparf artigt: "Ja, men frun, det är ju i alla fall rent mellan fläckarna!"

Sture Nilsson Tre Rosor

Årdala polskan

Rosenberg I:119
arr. G. Wetter

Nog minns jag när som Låns - man Pet - ter kom sta och fri - a
Jag såg och mjöl - ka herr - gäls kret - ter å ga mej te å

de tju mej
sour - te mej Pet - ter å så kry å rar

nämn - de - mans - Fos - ser Ka - ri nät - ter Hon ge nog ja åt

Pet - ter

Rosenberg I:119, den s.k. Årdalapolskan, är en vacker visa. Omkring 1850 skrevs texten till denna visa av en Professor S....., vem det nu kan vara. Texten, på sörmäländsk dialekt, står sig gott i jämförelse med senare tidens hemska utsvävningar på området.

Jag har roat mig med att i all hast arrangera polskan för två fioler. Spela den eller, ännu bättre, sjung den. Ju mer Du spelar eller sjunger den, desto bättre tycker Du om den. Så är åtminstone fallet med mig.

Med spelmanshälsning

Gustaf Wetter

Sörmländska ballader

Folkvisan, tänker de flesta svenskar, är något lyriskt, vemodsfyllt och mjukt melodistycke i moll. sjunget med ordkombinationer som beskriver kärlek, natur och ljusa nätter.

Folkvisan, tänker de flesta spelmän, är något som, till skillnad från polskor och marscher, skall utföras med oändlig varsamhet.

Utbredd är också uppfattningen att visorna utgör en speciell och homogen grupp, som skiljer dem från den instrumentala folkmusiken. Ingenting kan vara felaktigare. Föredragningssättet har mestadels varit av handfast natur och en mycket stor del av våra "låtar" är från början visor.

Under begreppet visor döljer sig en mångfald grupper, såsom vallvisor, vaggvisor, vispolskor, ballader, danslekar, religiösa visor, "skillingtrvek" och arbetsvisor. De representerar olika tidskikt från tidiga medeltiden fram till industrialismens tidevarv.

Till de tidigaste grupperna hör balladerna. Dessa visor har levat kvar i så att säga andra hand som förströelsesång ända in på 1900-talet, men är egentligen medeltida dansvisor (ballad = dansvisa). De var för 1300- och 1400-talen vad polskan, valsen och foxtroten var och är för 1700-, 1800- resp. 1900-talen. dvs det var den vanligaste dansmusiken. Vad dansade man då till dessa? Ja, några klara belägg finns ej, men rester och lämningar visar med sannolikhet på att man dansade så som man fortfarande dansar på Färöarna. Denna dans utförs i ring eller sladd och anføres av en eller flera försångare. Visorna som används där finns också i samma utsträckning i Sverige (och övriga nordiska länder).

Visorna är av omkvädestyp, dvs en eller två strofer återkommer i varje vers, samt av berättande karaktär med oftast ett 50-tal verser. Försångaren(-na) sjöng den berättande delen ensam och alla stämde sedan in när omkvädet kom.

I Södermanland har en hel del sådana visor upptecknats på 1800- och 1900-talen. Den medeltida prägeln har dock oftast suddats ut i större eller mindre grad och de flesta visorna är påverkade av senare tiders moder. Det i denna artikel redovisade materialet härrör mestadels från norra och östra delarna av landskapet och är hämtat ur band IV i Geijer-Afzelius samlingar av Svenska folkvisor. Melodierna tycks gå tillbaka på en västlig/mellansvensk tradition och är närmast släkt med de i Uppland, Västmanland och Närke bevarade balladerna. Av utrymmesskäl är texterna icke medtagna.

Håkan Andersson

A. Skön Anna

upptecknad av R. Dybeck i Åkers h:d

Skön An - na hon går sig åt sjö - a - strand, Hon skå - dar sig om så vi - da;
Till hen - ne så kom det en fa - ger ung - er man, Han ta - la - de till hen - ne så bli - da.

B. Jungfruköp upptecknad av A. F. Sondén

Gud nå - de mig för mi - na barn små och all - ra mest den som i vag - gan låg, Kom kal - sen! Kom stol - sen! Kom stol - sen hej Kom lug - e lil - le kom fi - le, kom fej, kom E - rik Kung - en dy - re.

C. Herren bård upptecknad av E. Öberg på Tosterön

Herr Å - ke han ri - der till sin kä - ra mo - ders gård Ut - i rym - den Och u - te för ho - nom hans kä - ra mo - der står Herr Å - ke han rym - mer ut - af lan - det.

D. Hertig Fröjdenborg och fröken Adelin upptecknad av E. Öberg i Lunda s:n

Frö - ken A - de - lin hon gång - ar sig i ro - sen - de - gård; För allt hvad som kärt är i val - det; Att hem - ta de ro - sor bå - de hvi - ta och blå. Mig tyg kis det är tungt till ett lif - va

E. Den lilla båtsman upptecknad av E. Öberg på Tosterön

Och hör du lil - la båts - man Hvad jag nu sä - ger dig, Och vil - le du nu spe - la gull - lär - ning med mig? De spe - la - de, de spe - la - de gull - lär - ning.

F. Riddar Olof upptecknad av R. Dybeck i Åkers h:d

Rid - dar O - lof han ri - der sig allt sö - der un - der ö. Han fäs - te van He - le - na, han tänkte hon var mö. Han etc. Rid - dar O - lof.

G. Jungfrun i blå skogen tryckt i Arvidssons Sv. Fornsånger

Jung - frun hon bad sin mo - der om lof: För lin - den kan dam - nar ut - i lun - den Att hon må till sin kä - ra - ste gå Ty hon var med äl - sko - na bun - den -

Ragnar Schelén

Riksspelman RAGNAR SCHELÉN, Åkeshov

avled den 20.6.1970 i en ålder av 84 år. Han var född i Östuna, Västmanland. Till slutet av 1920-talet drev han en slakteriaffär i Enköping, varefter han flyttade till Stockholm, där han var en flitigt verksam skomakarmästare.

Schelén var hedersmedlem i Västmanlands Spelmansförbund och var under sex år ordförande i Stockholms Spelmansgille. Han tillhörde även Upplands och Södermanlands spelmansförbund.

Han var en färgstark spelman, stor och stark, glad och vänlig, och i sin krafts dagar ständig deltagare på alla spelmannsstämmor av någorlunda stort format. Han saknades sällan på våra träffar, stämmor och årsmöten och trivdes nog allra bäst bland sina många vänner i Södermanlands Spelmansförbund.

Han begravdes den 27.6 under stor tillslutning av sina många spelmansvänner. Ragnar hade en gång uttryckt som sin önskan, att Halls "Avskedsgånglåt" skulle spelas vid hans sista färd. Denna önskan blev uppfylld: Algot Jorlin, Lennart Bergström och Sivert Hellberg från Södermanlands Spelmansförbund samt dalaspelmännen Bäckström och Börtas spelade låten som en sista hälsning till sin spelmansvän. Han hyllades med en stor blomstergård från bl. a. Stockholms Spelmansgille, Stiftelsen Sven Kjellströms Minne, Södermanlands Spelmansförbund och Svenska Ungdomsringen.

Genom Sture Nilsson, spelmansvännen nummer ett, har jag fått spörja, att Ragnars sista tankar gick till hans spelmansvänner i Stockholm och Sörmland.

Med Ragnar Schelén har en märklig spelmansgärning slutat. Om honom gäller förvisso ett ofta citerat yttrande: "Spelmannen dör, men låtarna lever." Schelén lever genom sina kompositioner; Flenmo Skänklåt, Minne från Flodafors och Lädervalsen, för att bara ta ett axplock, har blivit alla spelmäns egendom och kommer att så förbli.

Tack för Din spelmansgärning och tack för Dina vackra låtar! Vila i Frid!

Vännen
Gustaf Wetter

En verklig sann skildring om den självlärde spelmannen, som lärt sig spela på en russinlåda - hans egna skrivna

MEMOARER

Jag är född i Österunda församling i Västmanlands län den 12 april 1886. Vid 8 års ålder, då jag gick i söndagsskolan, fick jag höra de första tonerna från fiol och orgel. Då kom den första inspirationen för musik hos mig. Tänk, om jag hade en fiol ändå!

Men vid 11 års ålder då kom mitt första instrument - det var en fiol av en russinlåda - och mitt andra instrument ett piano när jag var 56 år gammal. Man kan få vänta länge på en sak som man har önskat sig.

Jag minns hur jag kältade på min far, att han skulle köpa mig en fiol. Men det blev aldrig något svar på den frågan. Men till sist så kom det ett svar och det var ganska kraftigt: "Tig pojke med ditt tjtande, tids nog hinner du få en fiol-skrapa att sitta och gnida på." Det var att vara tyst en tid igen och invänta nya försök, om det kunde lyckas.

Nu var det så att mitt hem ägde inga förmögenheter till något extra. Och jag fick i ganska unga år vara med vid skomakardisken, för min far tyckte: "Du kan gärna få börja göra någon nytta för dig. Lika väl som du springer ute och leker med andra ungar."

Ja, ni förstår hur det kändes att sitta inne vid disken och se dom andra barnen vara ute å leka och inte få vara med. Och gick man inte hem från skolan, då visste jag vad det var som väntade.

Jag fick till att börja med skära till snörfoder och kängfoder och klistra upp, sedan fick jag göra becktråd och spanna på lappar på gamla stövlar; jag som hade små händer. Då och då, när jag såg ett lämpligt tillfälle, passade jag på att fråga min far om han inte ville köpa mig en fiol. Det var då som han sade ifrån, att han inte ville köpa någon åt mig.

Men så hade jag en äldre bror. Han sade till mig: "Jag skall göra en fiol åt dig." "Kan du göra en då?" frågade jag. "Ja om han inte blir så välken, så duger han väl åt dig och lära sig på." Då ska ni se att jag blev glad när det verkligen kom en tanke på att jag skulle få en fiol. Men tiden blev lång innan den blev färdig. Men med snickar Lundins hjälp så blev det arbete utav att bygga en fiol i alla fall, för han var mycket intresserad utav att vara med och bygga.

Så kom talet igång hur vi skulle få något trä att bygga av. Någon lönn finns inte här att få på orten, inte heller bok. "Vi får väl ta björk, men det blir löst träslag," yttrade min bror. Men så kom tanken på en russinlåda, och den var jag och hämtade hos handlar Runblad i Sonkarbyn, i den var det bokträ.

Arbetet sattes igång och jag följde med med stort intresse och såg hur varje bit sammanfogades och limmades ihop till en fiolbotten. Ett gammalt skärbräde till lock samt ett aderträ till sarg och en bit björk till hals och skruvar.

Nu får jag tacka snickar Lundin för hans intensiva arbete. Därför så blev det en fiol utav denna russinlåda. Ja, dålig blev den, för något ljud blev det ganska klen med. Men så tyckte Lundin att han inte kunde få se ut på detta viset, utan han skulle försöka sätta lite färg på fiolen. Så han tog hem den och betsade på träet. Men se det skulle han inte ha gjort, för han blev mycket sämre utav betsningen.

Och när den blev färdig, så var det för mig att gå till lantbrukare Gustav Silin i Damta. Han var en mycket styv musiker, han var religiös och spelade mycket i Missionshuset hemma. Jag bad honom om han ville lära mig spela fiol. "Ja, har du någon då?" Jag svarade: "Ja, min bror och snickar Lundin har gjort en åt mig." "Du lär väl gå hem efter den då." Han fick ett gott skratt när han fick se den och yttrade: "Den var inget vidare den där du, men han duger nog åt dig att lära sig på." En gammal stråke fick jag utav honom, sedan stämde han upp fiolen åt mig och drog de första tonerna. Sedan började det oförstäliga.

Men det gick inte länge för mig att hålla på med mitt spelande, för min mor hon tyckte inte vidare om mitt spel, utan "skall du hålla på med det där vinandet, så ut i ladugården. Där kan du sitta och gnälla om du vill, så slipper jag åtminstone höra gnället." Och det var ju likadant med hönsen. Tuppen han gol på sitt vis, han ville också vara i fred, men han vande sig snart vid mig. Så mina första åhörare var hönsen. Det första tonerna, det var Gubben Noak samt skolsångers, som totades ihop till någon melodi.

Gustav Silin, han var mycket intresserad av mig och min fiol. När han gick förbi hos oss, så kom han alltid in till mig och frågade: "Hur är det med spelmannen och stämningen. Du måste lära dig å stämma fiolen först du Ragnar."

Sedan sa han åt mig: "Nu ska du bli med i Missionshuset, så får du lära dig riktigt från början." Men det gick jag inte med på, utan jag fortsatte med mitt fantas spel.

När jag kunde spela någorlunda så att folk kunde höra vad det var som jag spelade, då inträffade något underligt hos min far. "Eftersom du har en sådan håg, pojke, så ska jag köpa en riktig fiol åt dig." Och när han kom till Enköping, så köpte han en ny fin fiol åt mig. Jag minns inte riktigt, men jag tror att jag var så glad, så jag grät i glädje när jag fick en så blank å fin fiol. "Nu du, har du fått en riktig fiol," sa Gustav Silin. "Nu får du inte spela sådana där danslåtar, utan nu kommer du med mig till Missionshuset, så får du lära dig efter noter, för jag hör att du kommer att kunna lära dig att spela."

Men tycker nån det. Det var jag alldeles för stolt till, att lyda sådana råd. Då har jag kunnat spela något helt annat än nu, om jag följt hans råd. Nej, hellre stod jag utanför fönsterna till danslokalerna och lyssnade till spelmän, som spelade där inne, så man kunde frysa fast där man stod och lyssnade, bara utav intresse för att man skulle kunna lära sig några melodier och önska att man kunde få spela på dansen. Det var min största önskan och detta blev så småningom uppfyllt.

Jag minns hur glad jag var, när jag första gången fick spela min första vals och mazurka i Spånga Tortuna, Annandag påsk 1900, och se dessa dansande i rörelse. Då var jag något till gröm ska ni se. Och dessa båda danslåtar har jag ännu i mitt minne kvar. När jag slutade spela dessa båda, så ropade folket till mig "Spela mera du pojke". Men se det kunde inte jag, för jag kunde inga fler. Men det blev så lagom roligt efteråt. Jag gick nämligen och läste vid den tiden, så folk skrämde upp mig med att "Nu får du inte gå och läsa fram för prästen, bara för att du har varit ute och spelat på dans." Jag var rädd för varje dag jag gick till läsningen, att prästen skulle säga något åt mig, men jag hörde aldrig något om min spelning, utan jag fick nog gå och läsa fram, så väl som de alla andra.

Sedan så kan man gott säga, att det verkliga "helvetet" började.

Det blev dans, spel och fylla utan all likhet. Under åren 1900 till 1910, Fjärdedag jul, då jag ingick mitt äktenskap, så var det ett ständigt spelande på logar och dansbanor, baler och födelsedagsfester, så man kan gott säga att det var nästan alla lördagar och söndagar samt helger. Det var inte många sådana dagar som man slapp undan.

Mitt speldistrikt var ganska omfattande: Österunda, Nysätra, Torstuna, Simtuna, Altuna, Härminne, Långtora, Härkeberg, Biskopskulla, Örsundsbro och Järlåsa socknar, så det var ett rysligt farande och flackande till alla dessa ställen.

På den tiden, då när jag började vara ute och spela, då var det nästan hela spalter i Enköpings Posten ibland med sådana här 75-öresbaler eller, som vi yttrade oss, bondbaler. Då fick vi börja spela på kvällen klockan 8 och sluta på morgonen när fruntimren skulle hem och mjölka klockan 6. Då hade man 3 kronor för en sådan spelning, så det var icke mycket betalt. På senare tiden så öka vi upp det till 5 kronor.

Men så blev det så mycket mera av spriten i stället, så när man blev hemförd var man alltid färdig, under rusets inflytande. Många gånger så skulle man klara sig hem själv, när det inte var så långt. Då knöt man sig efter vägen vid något lämpligt ställe, vid en sten eller dikeskant, samma vad det var. Det var huvudsaken man fick knyta sig och sova ruset av sig någorlunda. När man vaknade och skulle knalla sig hemåt, då kunde man möta kyrkfolket gå till kyrkan eller därifrån. Då gick man alltid en omväg för att inte visa sig, för man såg nog inte för trevlig ut alla gånger. Så pågick det under alla dessa år som jag var ute i detta elände.

Under min speltid i ungdomen hade jag tre spelkamrater. Den förste var Ferdinand Stenberg och den andre Gottfrid Helen samt den tredje David Östlund - lika galningar allsammans.

Det fanns dom som yttrade att stackars människa som ska få ett sådant svin (fyllsvin) till kar, så man hade inte mycket goda rekommendationer om mig på den tiden. Utom när dom kom och ville ha mig till att spela på någon fyllfest eller dans-tillställning. Då var det inte som te å svara nej, då blev dom otåliga på det istället.

Men efter mitt ingående av äktenskap 1910 så satte jag min fiol på väggen i 8 långa år. Sedan den tiden fick dom inte mig att spela något alls, för jag sade så många gånger att aldrig mera ska man ut i det eländet.

Att jag sedan kom mig för att spela igen, det kom an på att jag kom i förbindelse med en mycket duktig andra fiolspelar, Oskar Vikström. Det var då som vi började spela allmogelåtar, för han hade ganska bra kännedom om låtarna efter Schedin i Sala och Blåsen i Altuna samt Blenkebo Erik.

Allra största iver kom då vi var och hörde Hjort Anders Olsson och Johan Olsson i Härnivi Goodtemplarokal. Jag tror mig minnas det var 1919. Då sa jag till Vikström: "Tänk om vi kunde spela på detta sätt, de skulle vara roligt." "Ja, vi får väl dra på, så lär vi oss," sa Vikström. Och var han ej hos mig, så var jag hos honom. Då kunde vi börja på lördagskvällen i sällskap med en liter brännvin på bordet. Så gick det hela natten, vi repetera den ena låten efter den andra.

Hur vi än övade, så fick vi börja och spela på födelsedagsfester och skolfester. Då var det annorlunda att spela än på dessa bondbaler. Det var något annat till musik, när folk satt och lyssnade till en brudmarsch, gänglåt och polska.

Jag får verkligen säga, att Oskar Vikström hade en verkligt enastående förmåga att spela andrastämman, mjuk och ren ton, så harmoseringen var verkligen njutbar. Men det var som Lars Schedin i Sala yttrade till honom: "Du är född till det där du." Inga noter kunde han och inte heller jag, utan vi spelade på gehör. När Oskar Vikström gick i kvarnen och malde, så sjöng han alltid, men det var alltid andra stämman som han gnolade på.

Så var vi tillsammans under dessa år och spelade från 1918 till 1927, då vi blevo skilda. Jag flyttade nämligen till Stockholm och Oskar Vikström flyttade till Karlösa kvarn i Söderbykarl och blev mjölnare, men det inträffade ibland ändå att vi fick vara tillsammans och spela. Men så kom sjukdomen och Oskar Vikström slutade det jordiska livet och lämnade mig ensam kvar.

Efter detta så började jag ett helt nytt leverne. Jag var tvingad att spela en söndag på en ungdomsloge Hornsgatan 86 och där fick jag spela tillsammans med Överlärar Granlund. Han var ungdomsintendent för ungdomslogerna i Stockholms distrikt. Han var nöjd med mig och han yttrade att "detta ska vi göra om någon mera gång." Detta var nu år 1929 den 13/2. Då kom dom och frågade mig om jag hade lust att bli medlem i Goodtemplarorden, vilket jag svarade "ja" på. Det får jag verkligen säga, att det var det lyckligaste jag har gjort.

Sedan var jag hemma hos Granlund en kväll och vi spelade och tränade in några melodier, så att vi blevo mycket säkra på varandra.

Så reste Granlund och jag i två år och spelade på ungdomsloger i distriktet nästan varje söndag hela vintrarna, på två ibland på en söndag. Detta gjorde jag alldeles gratis, tog aldrig något betalt, fick bara resorna, men det var så intressant att spela med Granlund, för han följde med vart det än bar i både dur och moll på pianot.

Men så blevo också vi skilda åt på något särdeles vis. Jag fick aldrig någon klarhet på varför Granlund avsåg sig sin befattning inom ungdomsrörelsen. Och till och med han lämnade Goodtemplarorden också. Så stod jag där åter ensam.

När jag kom till Stockholm så blev Skansen mitt hem tack vare Goodtemplarorden. Jag ingick i Georg Adelsparre den 13 Februari 1929. Sedan dess har krogar och restauranger fått förlora alla mina tjänta slantar.

På Skansen där fick jag vara med och lyssna till allmogespelmän från alla håll av vårt land. Där kunde man få in själva spelmansrytmen i låtarna någorlunda, tack vare att man intresserade sig för dessa spelmän. Och roligt var det också att gå från den ena stugan till den andra och höra på.

Vilka spelmän som var värst utsatta för mig, det var Hjort Anders Olsson och August Bolin. Deras spelmansidé var min största önskan och iver att kunna efterfölja. Det var liv och lust i deras spelsätt, rytmen, takter var av allra bästa utförande, så jag stod i av alla krafter både bittida och sent för att jag skulle kunna komma dem någorlunda i likställighet, men jag var för gammal att lära.

Tack vare att jag hade ett så starkt intresse för folkmusiken så kunde jag i alla fall få komma mig ut och spela på många olika platser genom Goodtemplarorden. Jag var anmodad att spela när Fabian Månsson hade sina föreläsningar om Sturar och vikingafärder i skolorna här omkring Stockholm. Det var intressant att få vara med och lyssna till honom. Då fick jag alltid spela några låtar före och efter föreläsningen. Ett mycket intressant deltagande och minne.

Men eftersom min spelning tilltog mera undan för undan och jag hade ganska svart att lära mig några nya låtar, så tänkte jag att jag måste allt lära noterna. I annat fall så går det inte att lära in låtarna ordentligt. Så på vintern 1934 då åtog jag iväg till Musiklärare Filip Vidén och frågade om man kunde får lära sig noterna. Jag var då ungdomlig nog att börja gå i skola. Jag var 48 år gammal.

"Ja, det blir bäst att vi börjar från början," sa Vidén, "annars så blir det ingenting med spelningen." "Nej", svarade jag. "Får jag inte lära mig noterna så får det vara, för te sätta en gammal ox i fåra, som aldrig har gått där, det går inte." "Kan ni spela förut då," frågade han mig. "Ja, någorlunda." "Spela då så får jag höra", vilket jag också gjorde. "Ja men de där går ju bra de," tyckte Vidén i det han fattade sin egen fiol och började intressera sig för samspelning. Det blev ganska dåligt med lektionen, vi spelte för det mesta, så lära noterna blev det ganska dåligt med. Det blev med dem som med spelningen, på gehör.

Och hur vi arbetade tillsammans, så fick jag ytterligare en spelmanskamrat. Vi har spelat ganska mycket tillsammans. När vi vart ganska säkra på vår spelning, så tyckte Vidén att vi skulle provspela i radio, vilket vi också gjorde och vi blevo godkända och fick spela i radio. För närvarande, som när detta nedskrivs, så har vi spelat 12 gånger i radio.

Nu vill jag återgå till mina utmärkelser, som jag har fått för mitt ihärdiga arbete i folkmusiken.

Jag vill först meddela hur jag i 4 år spelade för mitt barn- domslag, som vi lärde upp till riktiga folkdansare. Alla dessa var från ungdomslogen, dom var i ålder 8 till 12 år. Det var det intressantaste jag har varit med om. Det var nog ganska knivigt ibland, men man måste stoppa något i mun på dem när pauserna var. Då kom dom alltid ikring mig med sina händer i min rockficka, för där felades aldrig kola. Det var otroligt vad kola det gick åt till dessa barn.

Första gången vi dansade upp, det var på Goodtemplarnas julfest i Blå Hallen, då var det ganska nervöst, när vi kom ned i källaren och skulle öva. Vi skulle dansa Schottis och Trekarlspolskan, Oxdans och Västgöta. Då när vi slutat öva, då var det en av pojarna som började gråta. "Nej, hördu, vad är det för fel när du gråter?" "Jag kan inte riktigt." "Kära du, var inte ledsen. Se bara på dem som du har bredvid dig, så går det så bra ska du se." Sedan tog jag in honom till tvättstället och torkade ur hans ögon och tröstade honom. Signalen kom och vi var klara att marschera upp, in bland en skara människor som var över 3000 i Blå Hallen. Dansen gick alldeles utmärkt. Det blev ett stort jubel bland den samlade massan. Och barnen voro så glada, att dom fick vara kvar hela kvällen och ytterligare fick dansa ännu en gång senare på kvällen.

Detta var första gången, sedan blev det ytterligare 3 år till Blå Hallens julfester. Sedan var vi ute och dansade på alla möjliga platser i Stockholm, till och med på Piperska Murens Restaurang på en Västmanlands-afton samt på Dalaföreningen.

Nu kan jag glädja mig åt alla dessa barn. Dom övergick till SGU Folkdanslag, där dom ännu är kvar, och jag kommer aldrig att kunna glömma dessa barn. När jag fyllde mina 50 år, så fick jag en textad adress med alla namn samt 20 kronor på postkort.

Det var dom som yttrade till mig, att inte det där skulle komma att gå, att hålla barnen samman. "Men," svare jag, "man

måste smörja vagnen, så skriker den inte." Och det gick bra med kola, alla dessa oändliga övningskvällar i Matias Skola, som vi fick hyra för 2 kronor gången.

Sedan jag slutat med mitt spelande till barndanslaget och dom övergick till SGU, så kom dom i alla fall tillbaka till mig och ville att jag skulle fortsätta och spela för dem under övningskvällarna, vilket jag gjorde i nära 2 vintrar på gamla Borgarskolan.

Till sist så vill jag återge mina utmärkelser, vad jag fått för min spelning och idoga arbete.

Jag har fått mottaga Zorns spelmansutmärkelse, 2 stycken diplomer och Zorns plakett för att jag har deltagit i spelmansstämmor, 3 stycken spelmanstävlingar, var jag också fått ett första pris och ett tredje pris, på Bellmansro i gårdsmusikanternas tävling, samt ett hederspris.

Sedan har jag samlat en del gammal musik var jag dragit fram, vilket jag har överlämnat till Musikhistoriska Museet genom Professorn Kjällström och Olov Andersson. Dessa 5 stycken böcker har jag emottagit av en gammal spelmansläkt och icke slarvat bort dem, utan överlämnat den till gott förvar i museet.

Själv har jag låtit inbinda en ganska stor bok på 600 sidor, som kommer att rymma över 1000 melodier från olika håll av vårt lands spelmän.

När jag nu tänker tillbaka på dessa år, som jag har ägnat mig åt musiken som jag har utfört, så kan man likna denna väg vid en stega. Hur man vid 8 års ålder fick börja i okungheten på första stegpinnen, men det var ganska långt mellan stegpinnarna för att kunna komma till översta stegpinnen. Men det har icke lyckats mig, utan jag fick nöja mig med de första stegen.

Och jag är mycket nöjd med mitt musikarbete i vad jag har gjort. Och därmed så får man citera sångens ord: "Gör det lilla du kan, men gör det villigt och glatt."

Och därmed slutar mina memoarer. Det är icke varken tillagt eller fråndraget, utan dom är med sanningen överensstämmande.

Skälby den 12 januari 1942

J R Schelin

MINNESLISTA

- 15-16.8 Sv. Ungdomsringens riksstämma i Gävle
- 23.8 Stämma i Eskilstuna Folkets Park
- 26-27.9 Sörml. Ungdomsringens dräktkurs
- 10.10 Rekarne 20-årsjubileum
- 30.10-1.11 Kurs på Sundbyholm

SU-nytt

SU:s riksstämma 15-16 augusti 1970

Svenska Ungdomsringen har kallat till Riksstämma i Gävle dagarna 15 och 16 augusti. Som ombud för Sörmländska Ungdomsringen deltar Tord Jonsson, Bengt Gustafsson och Sune Åhberg.

Till stämman har inkommit 15 motioner.

Från Göteborgs Distrikt har bl.a. lämnats en motion om slopande av obligatorisk avgift för förmedling av utlandskontakter. Riksstyrelsens VU och RS yrkar avslag.

Göteborgs Distrikt har vidare lämnat en motion om införande av familjeavgift. Riksstyrelsens VU och RS föreslår utredning av frågan.

Hälsinglands Distrikt föreslår i en motion att Svenska Ungdomsringen skall utträda ur studieförbundet Medborgarskolan för att distriktet skall få möjlighet att ansluta sig till det studieförbundet, som är mest aktivt inom distriktet. Riksstyrelsens VU och RS yrkar avslag på motionen med hänvisning till att underhandlingar pågår med Medborgarskolan.

Smålands Distrikt efterlyser andrastämmor till musikdelen Svenska Folkdanser.

Dräkt- och slöjdsektionen föreslår en återgång till skilda sektioner för dräkt och slöjd.

Riksansamlingskommittén föreslår ett nytt lotteri 1971.

Klipp ur förslag till verksamhetsberättelse för riksorganisationen:

21 distrikt anslutna
1968 283 föreningar
1969 286 föreningar

14,890 medlemmar 1968
16,532 medlemmar 1969

Sune Åhberg

RICHARD LARSSON begravdes den 15. 5. 1970 i Nordanåskapellet, Katrineholm. Gustaf Wetter och Thure Wedberg utförde på violin "En spelmans jordafärd" av W E Öst och "Ave verum corpus" av W A Mozart. Kransar nedlades från bl. a. Pensionärsföreningens Spelmanslag och en blomsterhyllning i form av en lyra från Södermanlands Spelmansförbund, som också paraderade med sin florbekämpade fana.

Den 65 avled på Furuliden den gamle försynte och vänlige spelmannen Richard Larsson 87 1/2 år gammal. Han var född i Tibble, Stora Malm, och började som dagsverkskarl efter slutad skolgång, ett vanligt öde i slutet av 1800-talet. Åren 1922–1940 var han lantbrukare i Målvik, Vingåker. Sedan han slutat med lantbruket, arbetade han i Kantorps gruvor och senare på Värmbols bruk. Han bodde då och även efter slutat arbete i en liten rar stuga, Lideborg, med en förtjusande utsikt över Värmbolssjön. I hela sitt liv har han varit en strävande människa med förnöjsamheten

som färdkamrat. Han tillhörde de stilla i landet och hade bara vänner, vart han än kom. Något ovänligt eller ofördragsamt ord om någon av sina medvandrare på jorden har jag aldrig hört honom yttra, trots att jag de senaste 12 åren av hans liv ofta var tillsammans med honom.

Först 1968 fick jag reda på att Richard var spelman och spelade låtar från Stora Malm. Han hade inte då spelat på mycket länge och ansåg, att han inte hade något i läsväg att bjuda på. Så småningom kom Richard i speltagen och vid upprepade besök hos honom blev vi riktigt goda vänner och jag hann teckna upp 20 melodier efter honom. Siffran är rent kvantitativt ej så imponerande, ty jag har tecknat upp många fler låtar efter enstaka spelmän i bygden. Men det är märkliga ting, som Richard Larsson bjudit på, låtar efter byskräddaren Kalle Dahlgren i Ramsjöhus. Denne var traktens förnämsta spelman vid sekelskiftet. En som kunde jämföras med Dahlgren var Kalle i Nässtugan (Karl Edvard Karlsson, Skogsborg, Stora Malm). Den senares repertoar upptecknades 1936 av musikkonsulent Olof Andersson. Jag är synnerligen tacksam över att jag fått träffa en traditionsbärare, som kunde komplettera låtbeståndet från Stora Malm och Katrineholm.

Alltid stod Richard till disposition, när jag ville pumpa honom på hans vetande. Förutom 20 låtar har jag upptecknat en mängd biografiska data, spelmansberättelser och annat, som är av stort värde för folkmusikforskningen. Hans repertoar finns delvis inspelad på band. Det var Katrineholms Spelmanslag, som skötte om den detaljen med Richard Larsson som ledare på en trivsamt brasafton, som Skid- och friluft-

främjandet anordnade. Inspelningen skedde i den stuga, där skraddaren Dahlgren en gång bodde. Jag hoppas att besökare i den trivsamma stugan någon gång får lyssna till dessa låtar, som spelats av den gamle fattige byskräddaren och hans lärjunge Richard Larsson. De har nu för alltid lagt ned sina stråkar. Men låtarna lever, och de hör Stora Malmsbygden till, speciellt då trakten kring Ramsjöhus.

Richard Larsson var 76 år när jag lärde känna honom. Han ville först inte ta en ton när jag hörde på. Och att tänka sig att han skulle bli aktiv medlem i Södermanlands Spelmansförbund var rent omöjligt. Men efter ett par tre år spelade Richard sina Dahlgrens-låtar på ett unikt och spelmansmässigt sätt och uppträdde ofta som solist vid våra spelmansstämmor. Säg sedan inte att man blir för gammal att lära. Richard förbättrade och intensifierade sitt musikaliska kunnande långt efter fyllda 80 år.

De sista åren tog rent naturligt åldern ut sin rätt. Han orkade inte vara med spelmännen på stämmorna längre annat än i sina tankar. Han orkade till slut inte spela längre på sin kära fiol. Men han upphörde aldrig att tala vänligt och kärleksfullt om sina många kamrater och vänner. Övänner hade han inga.

Frid över Ditt ljusa minne!

Det är gott att bida
Herre, vid din port,
himlar öppnas vida,
här är helig ort.
Här min själ förnimmer
glädjens nya ton.
Och jag ser ett skimmer
från en snövit tron.

GUSTAF WETTER

"Spelmännen dör, men deras låtar lever." säger Gustaf Wetter. Ragner Scheléns låtar är mycket spelade i hela Sörmland. Richard Larssons låtar har däremot nästan enbart spelats i Stora Malmsbygden. För att sprida dem har Gustaf Wetter arrangerat fem utmärkta låtar efter vännen Richard. Du finner dem på följande sidor. Låt dem gärna ingå i Din repertoar!

Arne Blomberg

529. Polska efter Dahlgren.

Uppt. och arr.
av G. Westin

The first system of musical notation consists of two staves joined by a brace on the left. Both staves are in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 3/4. The music features a rhythmic melody with eighth and sixteenth notes, and rests.

The second system of musical notation consists of two staves joined by a brace on the left. Both staves are in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 3/4. The music continues with a rhythmic melody, including accents and slurs.

The third system of musical notation consists of two staves joined by a brace on the left. Both staves are in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 3/4. The music continues with a rhythmic melody, including accents and slurs.

The fourth system of musical notation consists of two staves joined by a brace on the left. Both staves are in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 3/4. The music continues with a rhythmic melody, including accents and slurs.

The fifth system of musical notation consists of two staves joined by a brace on the left. Both staves are in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 3/4. The music concludes with a few final notes and rests. A vertical line separates this system from the text below.

Typiska slängpolska, så R. L.

533. Polska efter Kalle Dahlgrön,
Ramsjöhus.

Uppst. och arr.
av G. Weller

The musical score is written in 3/4 time and consists of seven systems, each with two staves. The notation includes various rhythmic values such as eighth and sixteenth notes, often beamed together. There are several ornaments (marked with a '+' sign) and accents (marked with a '>' sign) throughout the piece. A double bar line with repeat dots is present in the fifth system. The key signature has one sharp (F#).

Den här polskan spelade R. L. med en sp.
särdeles tät och skön.

534. Polska efter Dahlgren.

uppt. och arr.
av G. Wetter

Handwritten musical score for 'Polska efter Dahlgren'. The score is written in G major (one sharp) and 3/4 time. It consists of seven systems of two staves each, with a brace on the left side of each system. The notation includes various rhythmic values (quarter, eighth, and sixteenth notes), rests, and dynamic markings such as accents (>) and slurs. The piece concludes with a double bar line at the end of the seventh system.

539. "Polken" efter Dahlgren,
som spelade den ofta.

Uppf. och arr.
av E. Welin.

The first system of handwritten musical notation consists of two staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The bottom staff is in bass clef with the same key signature and time signature. The music features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes, with several accents marked above the notes.

The second system of handwritten musical notation consists of two staves, continuing the piece from the first system. It maintains the 3/4 time signature and one sharp key signature, with similar rhythmic patterns and accents.

The third system of handwritten musical notation consists of two staves, continuing the piece. The notation includes various rhythmic figures and accents, characteristic of a polka.

The fourth system of handwritten musical notation consists of two staves, concluding the piece. The bottom staff features a series of chords marked with plus signs (+) and a final cadence.

"Polken" var R. L.'s benämning på en allmän polsk av mazurketyp.

547. Vals efter Dahlqvist

uppt. och arr.
av G. Weller

The image shows a handwritten musical score for a waltz. It consists of seven systems, each with two staves (treble and bass clef). The time signature is 3/4. The key signature has one sharp (F#). The score includes various musical notations such as notes, rests, and triplets. The first system has a 3/4 time signature and a key signature of one sharp. The second system has a 3/4 time signature and a key signature of one sharp. The third system has a 3/4 time signature and a key signature of one sharp. The fourth system has a 3/4 time signature and a key signature of one sharp. The fifth system has a 3/4 time signature and a key signature of one sharp. The sixth system has a 3/4 time signature and a key signature of one sharp. The seventh system has a 3/4 time signature and a key signature of one sharp. The score includes various musical notations such as notes, rests, and triplets.

Insändare

Med anledning av "Kemikan" i Sörmlandslåten tillåter jag mig att lämna en beskrivning av dansen såsom den dansades här i distriktet ända in på 1910-talet.

Inom ett par folkdanslag här hade de väl hört talas om "Kibbika", men ingen visste hur den utfördes. Jag kunde tre turer i den - men var skulle jag få tag i de övriga? Då kom jag ihåg en mycket skicklig dansare från ungdomen, förre tryckarfaktorn vid Dagbladet här i staden, Otto Söderbom och jag sökte rätt på honom i hans sommarstuga i Skatan, Njurunda, en söndag. Söderbom var då 86 år gammal. (Han fyllde 90 härom dagen.) Han var med på galoppen. Han sjöng melodin och han dansade så det stod härliga till och på en timme var dansen klar på papperet.

Numera undervisar både Nils Presto och Göran Karlholm i Kibbikan. Dansen som sådan är mycket svår och fordrar mycket kraftiga ben utav dem som skall utföra den och ett gott balanssinne, för utan det är det lönlöst att ge sig på att utföra den.

Som jag ser i Sörmlandslåten, skall ni ha mycket med nöjen i sommar och det är bedrövligt att man inte skall kunna närvara en enda gång på grund av kroppsliga defekter, bland annat starkt hjärtfel, vilket gör att man får hålla sig på sin mammas gata och inte ge sig ut i vidlyftigheter.

Med spelmanshälsning

Nils Olsson

KIBBIKA - Rysk kosackdans

Dansen infördes här vid industrins genombrott vid 1860-talet av ryska sjömän, som låg vid sågverken uppefter Alnösundet och Svartviksbukten, när dansen var i full gång på ångbåtsbryggorna om lördagskvällarna och även söndagskvällar.

Uppt: Nils Olsson, Sundsvall

Tur 1. 1-8, 1-8.

Höfter fäst. Ringen har tagit varandra i hand. Inuti ringen står två fördansare. När dansen skall börja, klappar de i hand och de i ringen dansande går med något nigande steg och slängande armar utåt och inåt, medsols, fortsätter sedan lika tillbaka på plats.

Fördansarna klappar i hand, nästa tur kan börja.

Tur 2. 9-16, 9-16.

Höfter fäst. Sedan ett litet hopp fram med höger fot, sedan lika med vänster fot. På takt 12 två små tramp med höger fot, sedan ett kraftigare med vänstra foten. Takt 16 lika med takt 12.

Fördansarna klappar i hand, nästa tur börjar.

Tur 1 upprepas, sedan klapp i hand och nästa tur.

Tur 3. 9-16, 9-16.

Höfter fäst. De dansande slänger ut högra benet åt sidan, något upplyftat, med överkroppen lutande åt vänster. Sedan vänster ben och överkroppen till höger.

Fördansarna klappar i hand.

Tur 1 upprepas. Fördansarna klappar i hand, nästa tur.

Tur 4. 9-16, 9-16.

Höfter fäst. De dansande sparkar upp högra benet med böjt knä så högt de kan, sedan vänster, fortsätter lika till turen är slut. Klapp i hand, nästa tur.

Tur 1 upprepas. Fördansarna klappar i hand, nästa tur.

Tur 5. 9-16, 9-16.

Höfter fäst. Kosacksteg. De dansande sitter på "hycklorna" och sparkar ut höger ben, sedan det vänstra, lika till dess turen är slut. Klapp i hand, nästa tur.

Tur 1 upprepas. Fördansarna klappar i hand, nästa tur.

Tur 6. 9-16, 9-16.

Höfter fäst. De dansande utför s.k. "Druffsteg" först med höger fot, sedan med vänster. Vid omtagning av repriserna 9-16 ökas takten så att det vid slutet är rena "Furioso".

Ännu ett brev från Nils Olsson

På grund av att Svenska Ungdomsringen avhållit en Nordisk Bygdeungdomsstämman å Skansen i Stockholm och därvid vid låtvalet för stämman som första nummer tagit Petter Blombergs gånglåt, väl att märka i förvanskat skick, har jag tagit mig friheten att tillsända Dig en avskrift av låten, sådan den spelades av Petter Blomberg. Deras låtkommitté har av någon okänd anledning angett låten vara från Stöde, men där har Blomberg aldrig varit och själv påstod han att han gjort låten själv.

Att låtkommittén dessutom gjort vissa ändringar i melodin, förbättrar icke deras arbete. Icke heller kan två ur låtkommittén ange hur det ligger till med berörda ändringar. Första reprisen har riktigt nog sina 16 takter, men därför behöve väl inte den andra reprisens utökas till att bli begävd med 16 takter, då den i verkligheten innehåller 8 takter.

Det ser ut som om de ledande "profeterna" inom Stockholms spelmansgille och Ungdomsringens låtkommitté är fångna i adertonhundralets tyska romantiska stilart, där allting skall vara infört inom staket med jämna avstånd och samma antal takter i varje repris. Men det har ingen hemvist inom den gamla spelmansmusiken som sådan. De gamla spelmän-

nen, som en gång skapade vår fokmusik, hade nog inte något begrepp om "akademiska" termer i musiken. Om deras hemtillverkade låtar var "formellt och musikaliskt riktiga" eller inte, det vidkom dem ej. Huvudsaken var att låten gick att gå eller dansa efter, då fyllde den sin uppgift.

Om det nu till äventyrs skulle vara så, att Sörmlands spelmän anser sig kunna spela Petter Blombergs gånglåt, har de nu ett tillfälle att lära den på rätt sätt och med spelmansmässigt arrangemang.

Men Medelpads Spelmansförbunds låtkommitté är inne på samma "förbättringslinje". De har tagit låten utan lov och så har de kapat av första reprisen till 8 takter med felaktiga första och andra slut i sin utgåva av 30 Medelpadslåtar. Och så har arrangören, Göran O-n Föllinger, i andra reprisens två första takter lagt in ett A-dursackord, vad det nu skall vara bra för. Enligt mitt lilla förstånd skall det vara G-dur.

Med spelmanshälsning

Nils Olsson

Petter Blombergs gånglåt.
Överkövland, Sättna.

1sta fiol A bas.

Spelas kraftigt.

Uppf. av Nils Olsson, 1930.

Vi sålde våra hemman

Vi sålde våra hemman och gav oss sedan ut, som fågelen bortflyger, när sommaren är slut. Han kommer en gång åter när våren skrider fram, men vi får aldrig skåda vårt kära fosterland.

1. Vi sål - de vå - ra hem-man och gaf oss se-dan
ut, Som fo-geln här bort - fly-ger, när som-ma-ren är
slut; Han kommer en gång å - ter, när vå - ren shri-der
fram, Men vi få al-drig skå-da vårt kä-ra fo-ster-land.

De här raderna med sitt knaggliga, smått patetiska språk, kommer ofta för mig. Min mor kunde den och sjöng den för mig någon gång på trettio-talet. Sedan har den varit försvunnen ur mitt medvetande till dess att Jan Johansson spelade in melodin. När det blev aktuellt att åstadkomma ett nytt dansprogram för danslaget i By socken i Dalarna kom melodin upp i mitt minne och den fick sedan bilda något av en röd tråd i programmet.

Melodin är en gammal andlig visa och visan som sådan är en av våra äldsta emigrantvisor, känd redan på 1850-talet. Vem som skrivit orden vet jag inte; det är egentligen ganska oväsentligt för mig. Men orden har - i mitt romantiska sinne - fått något av äkthetens prägel över sig.

Vi tänkte att förljuva det sista livets slut liksom att komma längre än Herren stakat ut. Vi reste ifrån Sverige med något övermod. Vi kände ej det öde oss därute förestod.

Jag tror att visan ganska troget skildrar stämningen bland emigranterna och den tidens reseförhållanden. Hör bara:

Vi reste först igenom den engelska ort på vagnar och på bänor som fåglarna så fort. Det var så skönt att skåda, att landet få bese, men vi fördes hastigt den lokalen förbi.

Och när vi kommo till den liverpoolska hamn begynte ångerns tårar så stritt att bryta fram. Det blev en hjärtans sveda i bröstet på var och en. Man talar blott om Sverige och om sitt förra hem.

Sedan talar författaren om hur man blir av med sina pengar genom att lösa in dem mot en växel som skall lösas i New York. Därefter följer flera verser, som beskriver överfarten:

... Vi packades tillsammans uti ett osunt kvav.
Det var för oss att skåda liksom en öppen grav.

Nu styrdes det åt norden mot isens kalla berg.
Det blev en ryslig kyla, som gick till folkets mærg.
Vi kunde oss ej bärga, ej heller våra barn,
Ty kölden var långt värre än hemma man var van.

Efter kölden kommer hettan och sedan hungern:

... Och döden gruvligt härjar bland människorna ombord.
Man ser de döda kastas i havets vilda flod.

Orsaken till allt det här eländet omtalas också på samma färgrika sätt:

Så fanns där ock ett hjärta, som var av hårdan sten.
Jag ryser när jag nämner den engelske kapten.
Liksom ett djur i skogen som rovet griper an.
Han var ett djävulskt foster. Han var visst själva fan.

Vi sågo ganska tydligt, ja klart vi det fö. stod.
att han med flit och vilja oss efter livet stod.
Att bringa oss i döden det var hans högsta lust.
Odjuret hade gripit ett rov från Sveas kust.

Framkomsten till det förlovade landet motsvarade inte heller alla drömmar och förhoppningar:

Och när vi äntligen strävat till främlingsstranden fram,
då mäter oss där kolera - där stupar mången man.
Det var en ryslig jämmer bland kvinnor och bland män,
ty alla lågo sjuka och bars i land i säng.

Om någon som förr skådat och känt dem som var kvar,
han hade säkert vågat de ej desamma var.
De förfallna kroppar och blekhet uppå kind
och ögat som i pannan fördunklat fallit in.

Författaren avslutar visan med förmaningens ord:

O Herre Gud bevara var mänska på vår jord
från att sig ge i fara och tro kolp'törers ord.
Min sång är kylningspulver för dem att taga in,
som ämna emigrera och ha ett flyktigt sinn.

I Sverige bor av ålder ett folk så fromt och gott,
men av naturen kommer att de gärna spela lott
och låta sig bedraga och komma illa ut.
Det skett i forna dagar, det sker ock nu till slut.

En allmakt tycks så ordnat, vår Gud har så bestämt,
att ogräs skall uppräckas här uppå Sveas fält,
som bindas skall i knippor och sedan sändas ut
till långt avlägsna länder där högmod rotas ut.

Jag vet inte om Ni som läser det här liksom jag grips av tyngden i författarens ord. I mitt hem sjöng vi en visa till på samma melodi, men jag minns inte ett ord av den. Det kanske är någonting i visan som speciellt fånglar barn, det är möjligt, men för mig har den alltid betytt någonting särskilt. Ändå måste jag medge att jag lika gärna som jag tror på författaren till denna visa tror på Evert Taube när han skriver:

Atlanten norr om Kräftans tropik blev redan på vikingatiden en del av hemtrakten för många svenskar. Vår folkvandring på 1800-talet gjorde Nordatlanten till en sjö mellan Småland och Minnesota, en bondväg i världshavet som vänt ut och in på millioner svenska magar, en postled för illa stavade kärleksbrev i stil med den frödingska skrädaregesädeln mister Johanssons klagolåt vid Niagaras fall, och för remissor med dollar som i miljarder mottagits av svenska torparhänder och grundlagt vår amerikanism.

Henry Sjöberg

Hört på skiva

Erik Sahlström finns på en färsk inspelning, som skivproducenten Bertil Österlund gjort (EP stereo, skivnummer BOAB 09). En bra skiva med välkända Sahlströmslåtar, där man för ovanlighetens skull låter spelmannen prata mellan låtarna! Tekniskt är det en toppprodukt; ljudet är ovanligt gott. Att den höga tekniska och artistiska kvaliteten inte är en engångsföreteelse framgår av ett par andra skivor från samma producent: Pers Erik och Pers Hans från Östbjörka i Dalarna spelar låtar på två fioler på skivan BOAB 02 (EP stereo), vars andra sida innehåller sånggruppen Vans Bro's.

Vans Bro's finns också på en egen skiva (BOAB 05, singel, stereo). Gruppen sjunger avancerad vokalmusik a cappella. Deras tolkning av Horgalåten är verkligen hörvärd!

(Bertil Österlund AB, Frejgatan 47^{II}, 113 49 Stockholm. Tel. 08/32 52 12)

Skäggmanslaget (Thore Härdelin, Wilhelm Grindsäter, Peter Logård) har blivit något av folkmusikens apostlar bland ungdomen. Nu finns de också på skiva: "Pjål, gnäll & ämmel" (Sonet SLP-2510, LP stereo). Skivan rymmer 14 låtar med mycken spelmannanda. Gruppen spelar friskt och blandar sin skicklighet med ungdomlig lekfullhet. Bättre apostlar får man leta efter. Köp deras skiva!

Vännen Vappersta-Lasse, Gustav Larsson, finns på en singel på skivmärket Toni (TS 306). På ena sidan spelar han "Sågbocken" på enradigt dragspel med fotstamp och allt. På den andra tar han till sitt enradiga spel med ringklockor och spelar en handklaverslåt från Vikbolandet, en god hambo med gammeldags "sug".

Ane Blomberg.

En gammal västgötaspelman var i sin ungdom anställd vid ett brännvinsbränneri. För att tillvarataga delprodukten efter bränningen, mäsken, hade man en svingård ansluten till rörelsen. Mäsken utdelades i portioner till svinen, ty för mycket av varan verkade berusande på dem p.g.a. de kvarvarande spritresterna.

Men så en gång hade en sugga kommit ut ur svingården och konsumerat för stora mängder av mäsken. "Och", sade spelmannen, "suggan åt så hon blev döfull som en människa och vi hade att göra en hel vecka innan vi fick sugga av henne igen."

Sture Nilsson Tre Rosor

En dans på fotsulan

Hur beskriver man sedvanetänkande, den innersta tankegrunden i mänskligt beteende? Hur beskriver man sin egen första konfrontation med storstaden, det som skulle heta fritidssysselsättning - ett ord som i sej själv i sedvanetänkandet var synd?

Att åka till stan för att lära sej dansa ---

Kan någon identifiera vad motstånd som låg i bondebygd, vad vi hade att genombryta innan vi kom så långt att vi vågade diskutera, innan vi vågade göra tanken till ord.

Många andra kan skriva om folkdansens historia, jag skulle vilja beskriva bygdens harm när en grupp på sexton ungdommar hyrde en buss och reste till Göteborg för att lära DANSA.

Det var i Hinke Bergegrens bespottade föredragstid. På predikstolen i min hemsocken steg kyrkoherden upp och sa: Den som släpper till hus till Hinke Bergegren och JUF, den släpper in Djävulen.

Axel och Rut Adler hade släppt in Jordbrukarungdomens förbund, vi hade börjat odla och äta grönsaker och vi hade fått simskola, studiecirkel i hönskötsel och - vi fick dansa i deras matsal. År 1926 vågade vi lyssna på Rut Adler när hon med guvernanten Gertrud Grube började öva; Simon i Sälle och Jungfrun gick åt killan. Det var gammal tradition som byggdes vidare på. Begreppet gammal tradition stärkte mej inombords. Det var något jag kunde försvara när dörren var stängd när jag kom hem. Far stod där med en näve i dörren och en i byxan som nattetid måste dragas på för att bevisa hur föräldrar låg där sömlösa för sin ängslans skull.

En socken stoltserade alltid över sina spelmän. Jag minns fem fioler från de första folkdansåren. Det imponerade på far. Ett julekalas med fem fioler från en enda socken och därtill ungdomar, det var sedvanetänkandets inramning som vi kunde benyttiga oss av när vi skulle bryta mark för nya tankegångar. Men sen var dansandet en ekonomifråga. Julkalasen och slättergillet och vårröjaredansen var vedertagna begrepp. Nu var det dans mitt i veckan. Det var utbrytning från bondeberoendet, från fadersauktoriteten. Jag hade gått vecka efter vecka och bundit säd för utlovad dagspeng av en krona. Grannen frågade far: "Vad skall du ha för att tösa har hjälpt mej?" Far sa: "Vi kan la dricka ett par kaffehalvar på lördag och så får jag en hjälp igen."

En miljon gick arbetslösa och bland dem var icke bondbarren medräknade. Ett par skor kostade mellan trettio och fyrtio kronor. Jag blev grundligt lurad, för skorna var från krigets dagar och tålde inte regn. De följde mej ändå till otaliga nya fotställningar och turer i Tantoli, Schottis och Hallandskadrilj. Vi fick dansledare ut från Göteborg. Hur de såg ut kan jag gott minnas, men vilken som var Gustav Karlsson och hur han till utseendet skilde sej från Anders Svensson är borta ur minnet. Våra spelmän skulle ju också vara danspartner, lära sej spela och dansa och därtill ha råd att bjuda när vi var törstiga.

Vår första folkdansuppvisning höll på att stranda på grund av dräktbekymmer. Pojkarna beslutade sej för via skjortor och mörka byxor och på en vind hade någon hittat stommar till "linmössa". Rut Adler som var skånetös hade klara linjer. Vi skulle försöka få fram en lindomedräkt och innan dess inte lägga pengar på sådant som inte hade förankring i bygden. Tyvärr blev hon inte åtydd. Min gamla farmor, nittio-årig, sa: "Det har aldrig lunnits annan kjol än den mossebruna, men en gång om året kom Böttelen och på Ramberget

på Hisingen växte en lav som han bar i ett stort knyte på ryggen, och hade en några ben och byta med. så kunde en få röd färg till en rand i en väst. Om en tog Bresilja och slipstenssvarta och färga på svart ull, så blev det äkta." Farmor var den sista i bygden som kunde växtfärgningen med generationsärvda recept. Ingen var klok nog att fråga efter randningen i västarna, om ränderna var smala eller breda, för oss var dansen huvudsaken och dräkten en penningfråga.

Våren 1927 övade vi för första gången i Göteborg. Danmark ville ha ungdomsbyte och vi måste ha fram dräkter. Vi skulle vara heläkta svenskar och visa upp helylleungdom för danskarna på deras husmands- och folkhögskolor. Utanför Halmstad hade också bildats folkdanslag och ungdomskonsumlenten förmedlade kontakterna mellan de två lagen. Fjorton mil på cykel - första dagsetappen - och på detta en helkväll att dansa oss samman. Nästa morron vara tidigt i Göteborg och gå ombord på NAJADEN, med cyklar och nya dräkterna packade för en sjuttio milafärd på cykel. Det blåste full storm men spelmannen samlade lagen på fördäck och överenskommelsen från gårdagen skulle hållas. Vi måste öva in turer och steg så att ingen märkte att vi var två lag.

Utanför Vinga låg så gott som samtliga flickor med näsan utanför däckskanten och matade mäsarna. I den situationen såg jag min nuvarande man första gången. Han sa: "Det är karaktärsfel!" Hans uppfattning delades av några upprättgäende, bland dem Holms spelman, Eric Bengtsson.

Samma kväll såg Vrås folkhögskola vårt generalrep och vi var säkerligen stolta över vår kondition. Från Fredrikshamn till Vrå hade vi fått åka tåg. Det regnade sen i åtta dagar utan uppehåll. Vi cyklade, 49 pojkar och 11 flickor, mil efter mil i hållande regn, dansade nästa kväll på Krabbesholms husmansskola, sov under stora dunbäddar, cyklade vidare, hängde dyblöta kläder till tork och försökte packa den vita blusen och förklädet skyddat till nästa kväll och uppvisning.

Ingen hade två blusar. Ingen hade mer än ett par skor. Mina skor var hårt slitna när vi for. Jag dansade igenom Danmark på fotsulan. På dagarna gick det att fylla skom med papper. Sextio mil och sex folkdansuppvisningar har jag gjort på bara fötter.

Därhemma hade far tagit en livförsäkring på mej på 2.000:- kronor. "En mister inte en häst, som en har försäkrat bra." sa far.

Försäkringspremierna har sedan under trettio år erinrat om den första utlandsresan. I Jusa ungdomsminnen och trofast vänskap! De flesta folkdansarna från denna start är i god kondition än och återerinringarna värmer. Hur manne våra barn och barnbarn skulle uppleva en sådan hundramilafärd en semestervecka? Dansen var en allsidig träning för hela muskulaturen. Den som har god kondition vet att det existerar något som heter rörelselycka. Lveckokänslan frigör andra krafter och skapar ett självförtroende. Det behövde skrivas många spaltmetrar om det förlorade paradiset, där människan kan hämta tacksamheten och ödmjukheten.

Vi skroderar över vår höga standard. På bekostnad av vad? I jämförelse med vad?

Det är många frågor som vill komma när man får uppdraget att skriva om den första bekantskapen med storstaden och folkdansarna.

Astrid Pettersson

Ur Göteborgs Distrikts jubileumsskrift 1970

Visor från förr

Spelmannen C G Axelsson, född 1892 i Floda, presenterades i SÖRMLANDSLÄTENS julnummer 1969.

Vännen CG har många goda låtar och visor och vi bereder gärna plats för ytterligare några av hans visor.

I det gamla bondesamhället var visan var mans egendom på ett helt annat sätt än i våra dagar. Vår tids blygsel över att sjunga existerade knappast förr; nästan alla sjöng.

Repertoaren var blandad - gamla ärvda visor och koraler blandades med köpta skillingtryck och väckelserörelsens frälsningssånger. Innehållet skiftade från balladernas höviska riddarvärld över den funktionella arbetsvisan till skämtvisans burleska och raljanta verser.

De äldre berättande visorna med många verser har ofta melodier i jämn taktart. Visan om getepigan har det för balladen typiska omkvädet. Tonomfånget är litet:

N:o 26.
Floda s:m, Sdm.

Visa.

Uppgt. 1923 av Carl G. Axelsson
efter sång av fru Ida Johansson.

1. Ge-te-pi-gan gick upp-för hö-ga slot-tets bro. Så väl hon kan
kan. Med get-ragg te strum-per å kalv-skinn te skor. Så
vil.
väl hon kvä-da kunde

1. Getepigan gick uppför höga slottets bro
Så väl hon kan.
Med getragg te strumper å kalvskinn te skor.
Så väl hon kväda kunde.
2. Kära getepiga kväd visa för mig.
Så väl ...
Mitt halva kungarike dä vill ja giva dig.
Så väl ...
3. Hon börja på ett, å hon börja på tu.
På bordet där dansa de sølvkanner (silverkannor) sju.
4. Hon börja på ett, å hon börja på två.
På golvet där dansa båd sticker å strå.
5. Hon börja på ett, å hon börja på tu.
Å då dansa konungen med sin unga bru'.
6. Getepigan gick utför höga slottets bro.
Så väl hon kan.
Med silkestickad' strumper å gullspända skor.
Så väl hon kväda kunde.

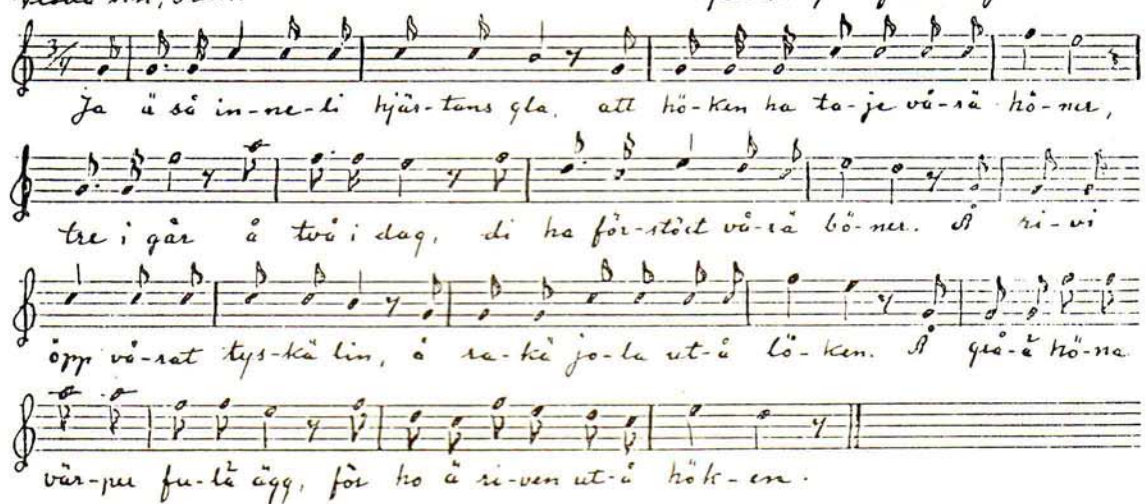

"Ett exempel på den sörmländska förnöjsamheten," sa CG om texten till följande vaggvisa. Melodin är den mycket vanliga Folie d'Espagne.

Nr 4.
Floda sin, Ldm.

Vaggvisa.

Uppst. 1942 av Guel G. Andersson
efter sång av fru Ida Johansson.

Ja ä så in-ne-li hjär-tans gla, att hö-ken ha ta-je vå-rä hö-ner,
tre i går ä två i dag, di ha för-stört vå-rä bö-ner. Å ri-vi
öpp vå-rat tysk-ä lin, ä ra-kä jo-la ut-ä lö-ken. Å grä-ä hö-na
vär-per fu-lä ägg, för ho ä ri-ven ut-ä hök-en.

Ja ä så inneli hjärtans gla,
att höken ha taje vårä höner,
tre i går ä två i dag,
di ha förstört vårä böner.
Å rivi öpp vårt tyskä lin,
ä raka jola utä löken.
Å grää höna värper fulä ägg,
för ho ä riven utä höken.

Skämtvisan har ofta en ganska grovkornig text. Att en "ful" text är lättare att komma ihåg än en mera slätstruken, ser man i en visa som Olof Andersson tecknade upp efter C G Axelssons granne Anders Gustaf Eriksson, Hägerbo, Floda (född 1872 i Floda):

"En pojke träffade en flicka på lördagskvällen. Hon var "sjuk" och pojken skulle hjälpa henne att ta reda på var det onda satt. Han börjar vid tårna, men då Eriksson glömt bort denna vers återger han endast de tvenne följande:

2.	Så tog han henne på knäna: "det ska göra så gott, det ska vara så bra, det ska lindra plågorna dina." Ack, sköna jungfrun grät. "Ack nej, ack nej, det säger jag dej, det rätta stället finner du ej." Atten ptotten, atten ptotten, atten ptotten, atten ptottan tej.	3.	Så tog han henne på musa: "det ska göra så gott, det ska vara så bra, det ska lindra plågorna dina." Ack, sköna jungfrun grät. "Ack ja, ack ja, det säger jag dej, det rätta stället finner du där." Atten ptotten, atten ptotten, atten ptotten, atten ptotten tej."

91 Visa
efter toraderna

Texterna ska givetvis helst sjungas på riktig sörmländska. En del ord kanske tarvar en förklaring: "vylä" i nästa visa betyder förstås "vila"!

Nr 11.

Flöda sin, Sömn.

Visa.

Uppgt. 1923 av Carl G. Andersson
efter sång av fru Ida Johansson.

1.) Mån-dän då få vi bränn-vin i brö, ä, tis-dän då få vi su-pä.
Ons-dän då få vi stryk å en stö, ä, tors-dän då ä vi spu-ka.
Fre-dän då gör vi ulls ing-en-ting, ä lör-dän då stum-däl
sab-ba-ten in, ä sön-dän då få vi vy-lä

1. Måndän då få vi brännvin å brö
å tisdän då få vi supä,
Onsdän då få vi stryk å en stör,
å torsdän då ä vi sjukä,
Fredän då gör vi alls ingenting,
å lördän då stundär sabbaten in,
å söndän då få vi vylä.

2. Förstä måle få vi välling å kål
å kål imilla kål å välling.
Å andra måle få vi välling å kål
å kål imilla kål å välling.
Å tredje måle få vi välling å kål
å kål imilla kål å välling.
Å kål imilla kål å välling.

Även nästa visa handlar om brännvin:

Nr 27.

Flöda sin, Sömn.

Pallia.

Uppgt. 1923 av Carl G. Andersson
efter sång av fru Ida Johansson.

1. Mi lill-lä lön, ja den ä inte stö, för den går åt te öl ä bränn-vin.
I fjöl hud-de ja e li-ta fäst-mö, den va di på å tog i-från mej.
Mi lill-lä lön, ja den ä inte stö, för den går åt te öl ä bränn-vin.
I fjöl hud-de ja e li-ta fäst-mö, den va di på å tog i-från mej.
Ä-te to-bak å snus i-blann, ä gå-te flick-ker-na dä går väl an.
Stor sak i dä, blott di räcker te. Se'n så lever ja för-nöj-der.
Stor sak i dä, blott di räcker te. Se'n så lever ja för-nöj-der.

1. :: Mi lilla lön, ja den ä inte stor,
för den går åt te öl å brännvin.::
Lite tobak å snus iblann,
å gå te flickerna, de går väl an.
Stor sak i dä, blott di räcker te.
Se'n så lever ja förnöjder.

2. :: I fjöl hadde ja e lita fästmö,
den va di på å tog ifrån mej.::
Men ja ska skaffä mej e igen
Få si om ja får behällä den.
Stor sak i dä, blott di räcker te.
Se'n så lever ja förnöjder.

Den gamla "goda" tidens vardag skildras i nästa visa:

Nr 31
Floda s:m, Sdm.

Visa.

Upprättad 1939 av Carl G. Holmström
efter sång av finske Johannes.

Di säj-er te var-and-rä, ska vi by-tä öm särk. Ja dä
ä ett tunn-gyt verk. För vi har löss ä löp-per allt in på ba-rä
köp-pen, vi kän-ner hur di höp-per. Å i var-and-rä sön sit-ter
gnet-ter sön e' tön, sit-ter gnet-ter sön e' tön.

Di säger te varandra, ska vi bytå öm särk.
Ja då ä ett tunnet verk.
För vi har löss å löpper allt in på barå kroppen,
Vi känner hur di hopper.
Å i varendå sön sitter gnetter sö e' tön,
sitter gnetter sön e' tön.

En del visor har "nonfigurativ" text:

Visa.

Es vul-le-ra vul-le-ri ku-ma man plax-e-la-di ku-ma
mun-te-la-di jakop för dank ens-kes-nis gors gorre ja gors
säng-millidäng schingscheribing schingklaradä mack jorden dank.

Es vullera vulleri kuru man plaxeladi
Kuru manteladi jakop för dank.
Enskones gors gorre ja gors
Sängmillidäng schingscheribing
Schingklaradä mack jorden dank.

Följande visa överlämnas härmed till nutidens könsrollsdebattörer:

Julito s:n, Idem. Mel. 2 Vaggvisa. Uppst. ut minnnet 1933 av Carl G. Hellström efter modern som sjöng den.

Å gub-ben å gum-ma di skul-le mo-tä vall, å in-gen-de-tä vil-le di
mo-tä. Di tog gub-ben gum-ma å slog 'na i e' tall, så tal-la flög öppe
mä ro-tä. Gum-ma sprang öppe å va' så gla'. 'Ja ska' mo-tä i
al-lä mi-nä dar. Ko-sy-tä, ko-sy-tä, mi' Kru-sä."

Å gubben å gumman di skulle motä vall,
å ingenderä ville di motä.
Då tog gubben gumma å slog 'na i e' tall,
så tälla flög öpp mä rota.
Gumma sprang öpp å va så gla.
"Ja ska motä i allä mina dar,
Kosyta, Kosyta mi krusä."

Gumman fick dock hämnd i en annan visa:

Julito s:n, Idem. Mel. 3 Polka. Uppst. ut minnnet 1933 av Carl G. Hellström efter modern som sjöng den.

Gub-ben låg på un-g-en, va' så il-lä Kum-men, för han in-te
brän-vin Kum-de få. ||: Kä-ring-a satt i as-ka, had-de en
tår i flas-ka, ga in-te gub-ben nå-ge mä än-dä ||

Mel.: Bondens lilla kråka....

Gubben låg på ungen
va så illä kummen
för han inte brännvin kunde få.

Käringa satt i aska,
hadde en tår i flaska,
ga inte gubben någe mä ändå.

En mjuk och behaglig polska:

Folks visor, Sdm.

Polska.

Uppf. av minnet 1933 av Carl
G. Håkström efter modern, som sjöng den.

Dä satt en gub-be ut-i e' vrå, han ha-de sto-rä grå van-tär. Kom
där en li-ten spel-man in, å gub-ben öpp å te dan-sä. Å
gub-ben dan-sä, å skäg-ge' vic-kä, å ha' du fått nå-ge
i di' fic-kä så ge mej mä'. Du fäl-le dä.

Dä satt en gubbe uti e vrå,
han hade storä grå vantär.
Kom där en liten spelman in,
å gubben öpp å te dansä.
Å gubben dansä, å skägge vickä,
å ha du fått någe i di' flickä,
så ge mej mä'. Du fälle dä.

Den sista visan har som melodi en tämligen modern gånglåt:

Folks visor, Sdm.

Gånglåt.

Uppf. 1932 av Carl G. Håkström
efter d. G. Eriksson i Häljebu.

Al-la flic-kor de ö-ro som en blom-stran-de ros och som lil-jan ut-
i en grön ängd. De-ras hjär-tan de klapp-ar blott om kär-lek och
tro och om dess ludi-ludi-ludi-ludi-lek.

1. Alla flickor äro som en blomstrande ros
och som liljan uti en grön ängd.
Deras hjärtan de klappar blott om kärlek och tro
och om dess ludi-ludi-ludi-ludi-lek.
2. En flicka så nätt fick en fästman så rar
och gick in i sitt lilla kabinett.
Där lade de sig neder i en uppbäddad säng.
och gjorde ludi-ludi-ludi-ludi-lej.
3. När förti vecker gått, då blev magen så trind
och vem haver väl gjort honom så.
Jo det har lilla vännen, som ja hållit så kär.
Han gjorde med sin ludi-ludi-ludi-ludi-lej.

Versfragment: Tolv öre te såpa åt käringen
går åt att tvätta ludi-ludi-ludi-ludi-lej.

Arne Blomberg

De flesta av ovanstående visor finns inspelade i vårt arkiv.
Kontakta Arne Blomberg, om Du vill köpa en kopia!